

Protokół

kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Urzędzie Miasta w Skarżysku Kamiennej

I. Oznaczenie jednostki podlegającej kontroli:

Urząd Miasta w Skarżysku–Kamiennej; ul. Sikorskiego 18; 26–110 Skarżysko–Kamienna; tel. sekretariat (41) 252 01 00; e-mail: poczta@um.skarzysko.pl, www.skarzysko.pl, www.umskarzysko.bip.doc.pl; NIP 663 182 38 43; REGON 000516175. Prezydentem Miasta Skarżysko-Kamienna jest Roman Wojcieszek.

II. Imię i nazwisko, stanowisko służbowe inspektorów oraz numer i data upoważnienia do przeprowadzenia kontroli:

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach: Grzegorz Trapcia – Wojewódzki Koordynator Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, starszy inspektor wojewódzki Wieloosobowego Stanowiska ds. Analiz i Nadzoru nad SAC oraz Anna Korcipa – koordynator kontroli, inspektor wojewódzki Wieloosobowego Stanowiska ds. Analiz i Nadzoru nad SAC na podstawie art. 7 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) oraz Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie z dnia 3 czerwca 2011 r. (Dz. U. Nr 126, poz. 718) oraz odpowiednio upoważnień Nr 345/2014 i 344/2014 wydanych z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej.

III. Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych:

Kontrolę przeprowadzono w dniu 14-15 kwietnia 2014 roku. Dokonano wpisu do *Książki kontroli Urzędu Miasta* pod pozycją nr 5/2014.

IV. Określenie przedmiotu i zakresu kontroli oraz okresu objętego kontrolą:

Realizacja przez samorząd gminny zadań własnych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie wynikających z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.).

1. Sposób opracowania, przyjęcia i realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;

3. Sposób zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. Sposób utworzenia i działania zespołu interdyscyplinarnego.

Kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2013 r. do dnia kontroli.

V. Opis stwierdzonego w wyniku kontroli stanu faktycznego, w tym ujawnionych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków:

Ad. 1 Sposób opracowania, przyjęcia i realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

W okresie kontroli Miasto Skarżysko-Kamienna nie realizowało zadania własnego gminy o charakterze obowiązkowym, wynikającego z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie z którym gmina zobligowana jest do opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

W toku kontroli ustalono, iż w grudniu 2013 przygotowano projekt „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2018” [zał. nr 1]. Projekt Programu został opracowany przez powołany Zarządzeniem Nr 92/2013 Prezydenta Miasta Skarżyska-Kamiennej zespół, w skład którego weszli:

- Izabela Leszczyńska – przedstawiciel Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej;
- Teresa Dołęga – przedstawiciel Sądu Rejonowego w Skarżysku Kamiennej;
- Ewa Chojnacka – Dyrektor SPZOZ „Przychodnie Miejskie”;
- Dariusz Gajewski – Prezes Stowarzyszenia Trzeźwościowego Kamienna w Skarżysku Kamiennej;
- Grzegorz Małkus – I Zastępca Prezydenta Miasta;
- Krzysztof Myszka – Naczelnik Wydziału Oświaty Kultury i Sportu;
- Wanda Rydz – Naczelnik Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej;
- Magdalena Szczepaniak – Kierownik Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Współuzależnienia;
- Anna Terlecka – Przedstawiciel Komendy Powiatowej Policji w Skarżysku Kamiennej.

Program nie został przyjęty do dnia kontroli, m. in. z uwagi na poprawki jakie zgłosił do jego treści Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej.

Po zapoznaniu się z treścią projektu „Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie na lata 2014-2018” [zał. nr 1] zespół kontrolerów stwierdził, iż:

- tytuł Programu jest niezgodny z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
- przepisy prawne przytoczone w podrozdziale 1.1 w/w Programu przytoczone są w sposób nieuporządkowany;
- podrozdział 2.1 zatytułowany „Metody badawcze”, nie opisuje żadnych metod badawczych służących do opracowania Programu, a jedynie przytacza wyniki różnych badań częściowo nawiązujących do tematu przemocy w rodzinie. Rozdział ten zawiera także sprawozdania z pracy Zespołu Interdyscyplinarnego, Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Wydziału Karnego

Sądu Rejonowego w Skarżysku Kamiennej oraz częściowe wyniki „Diagnozy problemów uzależnień i innych zagrożeń społecznych dla miasta Skarżyska”. Treść tego podrozdziału stanowi więc próbę zdiagnozowania problemu przemocy (choć bez podsumowania zgromadzonych danych) i w najmniejszym stopniu nie koresponduje z jego nazwą;

- w podrozdziale 2.2 „Realizacja Programu” zamiast opisać sposób realizacji celów Programu, przytoczono główne kierunki działań i zamieszczono obszerną część sprawozdania MPiPS-03 za rok 2012;
- działania opisane w podrozdziale 2.3 nie pokrywają się z tymi opisanymi w podrozdziale 2.7. W obu przypadkach brak jest określenia konkretnych terminów realizacji działań oraz sposobów ich finansowania, co jest niezbędne dla poprawnej realizacji Programu.

W toku kontroli ustalono również, że Miasto Skarżysko-Kamienna nie zabezpieczyło środków finansowych w rozdziale 85205 – Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Ad. 2 Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Miasto Skarżysko-Kamienna dysponuje Punktem Interwencji Kryzysowej mieszczącym się przy ul. Sikorskiego 10, tel. 412520336, fax 412524875, funkcjonującym w budynku Klubu Integracji Społecznej. Placówka udziela pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie w dni robocze. W Punkcie porad udzielają: psycholog (pon. 12³⁰ – 18³⁰, wt.-śr.: 7³⁰ – 15³⁰, czw.: 10³⁰ – 18³⁰), pracownik socjalny (pon. 15³⁰ – 18³⁰, czw. 15³⁰ – 18³⁰). Ponadto w Punkcie wolontaryjnie porady prowadzi prawnik. Osoby chcące otrzymać pomoc prawną przyjmowane są 2 razy w miesiącu we wtorki w godz. 15³⁰ – 18⁰⁰. W razie potrzeby każdy ze specjalistów wzywany jest telefonicznie poza wyznaczonymi godzinami pracy.

W okresie kontroli tj. od 1 stycznia 2013 roku do dnia kontroli z usług Punktu z tytułu przemocy w rodzinie skorzystały 173 osoby, z czego w 2013 roku 147 osób, natomiast w 2014 – 26. Były to głównie osoby skierowane w ramach działań pomocowych przez członków zespołu interdyscyplinarnego oraz pracowników socjalnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Skarżysku – Kamiennej [zał. 2].

W okresie kontroli porad prawnych m.in. dla osób dotkniętych przemocą udzielała również Pani Iwona Kowalska w ramach umowy Nr ZS.8135.1.1.1.2014, zawartej w dn. 8 stycznia 2014 roku pomiędzy w/w a Gminą Skarżysko-Kamienna. Koszty związane ze świadczeniem w/w porad zostaną sfinansowane ze środków przeznaczonych na realizację gminnego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz przeciwdziałania narkomanii na 2014 rok [zał. nr 3].

Przedmiotem zlecenia przyjętego do realizacji od 14.01.2014 do 31.12.2014 jest *pełnienie 2h dyżurów 3 razy w miesiącu polegających na świadczeniu bezpłatnych porad prawnych dla osób uzależnionych, współuzależnionych i ofiar przemocy oraz na prowadzeniu dokumentacji.*

Ponadto w 2013 roku Miasto Skarżysko-Kamienna realizowało działania profilaktyczne pn.: *udzielanie porad dzieciom, młodzieży, rodzicom i nauczycielom w zakresie wychowania, profilaktyki uzależnień w „Poradni Rodzinnej”.* Działania te koncentrowały się m. in. na pomocy w zakresie

rozwiązywania sytuacji konfliktowych w rodzinie, klasie; świadczeniu porad dydaktyczno-wychowawczych oraz zapobieganiu agresji wśród dzieci i młodzieży. Realizatorami Projektu byli pedagodzy szkolni i pracownicy Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej, zatrudnieni w ramach umów zleceń ze środków przewidzianych na realizację Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2013 (środki zabezpieczono w rozdziale: 85154 §4170). W pierwszym półroczu 2013 roku z 464 porad skorzystało 428 osób. W drugim półroczu 2013 roku z bezpłatnych 320 porad skorzystało 328 osób. Ogółem udzielono 784 porady, z których skorzystało 756 osób, w tym: dzieci, młodzież, rodzice, nauczyciele [zał. nr 4].

Pomimo realizacji powyższego przedsięwzięcia należy zauważyć, iż w okresie kontroli działania edukacyjne, ukierunkowane na wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nie były realizowane. Kwalifikowanie rodzin do udziału w działaniach o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt. 2 powinna poprzedzać diagnoza identyfikująca rodziny, w których przemoc jeszcze nie występuje, potencjalnie zagrożone tym zjawiskiem z uwagi na towarzyszące im inne problemy społeczne.

Ad 3. Sposób zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Miasto Skarżysko-Kamienna do dnia kontroli nie dysponowało ośrodkiem wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W okresie kontroli nie zaszła konieczność umieszczenia w ośrodkach wsparcia osób z tytułu doświadczanej przez nie przemocy w rodzinie. Jednakże należy mieć na uwadze, że w przypadku takiej konieczności uzyskanie schronienia poza miejscem zamieszkania dla osoby dotkniętej przemocą będzie wiązać się ze zmianą środowiska i dotychczasowego stylu życia spowodowanymi m. in. długotrwałymi dojazdami do pracy bądź szkoły lub całkowitą rezygnacją z dotychczasowego zatrudnienia, koniecznością zmiany szkoły, utratą kontaktu z krewnymi etc.

W toku kontroli ustalono, iż Miasto Skarżysko przygotowuje procedury postępowania interwencyjnego na wypadek pojawienia się konieczności umieszczenia osoby doznającej przemocy w ośrodku wsparcia funkcjonującego na terenie innej gminy. Ponadto w toku kontroli ustalono, iż na terenie Miasta Skarżysko-Kamienna w okresie poddanym ocenie nie zabierano dzieci z rodzin w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie [zał. nr 5].

Ad 4. Sposób utworzenia i działania zespołu interdyscyplinarnego

Zespół Interdyscyplinarny w Skarżysku Kamiennej został powołany Zarządzeniem Nr 95/2011 Prezydenta Miasta Skarżyska-Kamiennej z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie [zał. nr 6]. W skład Zespołu weszli przedstawiciele wszystkich instytucji wymienionych w art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Skład Zespołu Interdyscyplinarnego został zmieniony na pisemny wniosek jego Przewodniczącej Pani Bożeny Bętkowskiej [pismo znak: ZI.0717.109.2013 z dn. 17.05.2013 r. – zał. nr 7] Zarządzeniem Nr 125 Prezydenta Miasta Skarżyska-Kamiennej z dnia 13 czerwca 2013 r. w sprawie zmiany zarządzenia nr 95/2011 z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

Koncept

Szczegółowe warunki pracy Zespołu określa Uchwała nr IV/14/2011 Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej z dnia 27 stycznia 2011 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania [zał. nr 8].

W toku kontroli ustalono, iż § 9 w/w aktu prawa miejscowego w sposób niezgodny z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ogranicza skład tworzonych przez Zespół grup roboczych do przedstawicieli służb i instytucji z których mogą być powołani członkowie Zespołu. Zgodnie z art. 9a ust. 12 *w skład grup roboczych mogą wchodzić także (...) przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.* W wyniku niezgodnego z prawem zapisu, w pracach grup roboczych – jeśli zaszła by taka potrzeba – nie mogliby uczestniczyć np. pracownicy Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie, terapeuci prowadzący programy korekcyjno-edukacyjne, terapeuci pracujący w Poradni Uzależnień itp.

Wątpliwości zespołu kontrolnego wzbudzają również zapisy § 11 ust. 5, zgodnie z którymi dla ważności podejmowanych przez Zespół Interdyscyplinarny decyzji w jego pracach uczestniczyć musi przynajmniej połowa jego składu. Zapis taki może uniemożliwiać pracę zespołu interdyscyplinarnego. Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego zwołując jego posiedzenie powinien ustalić, czy jego członkowie będą mogli wziąć udział w planowanym posiedzeniu. Oczywiście jednostkowe nieobecności wynikające z przyczyn niezależnych od członków Zespołu jak zwolnienia lekarskie, czy zdarzenia losowe będą się zdarzały, ale nie będą one miały wpływu na pracę całego Zespołu. Nie do przyjęcia jest brak wcześniejszych konsultacji dotyczących planowanego posiedzenia w spotkaniach zespołu, gdyż może to spowodować nieobecność wielu członków Zespołu Interdyscyplinarnego. Wobec zapisów uchwały Rady Miasta zagrożona jest realizacja art. 9a pkt 7 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie z którym zespół interdyscyplinarny powinien spotykać się minimum raz w kwartale. Ponadto, gdyby doszło do sytuacji nieobecności połowy członków Zespołu na posiedzeniu, pozostali obecni członkowie nie mogliby kontynuować pracy, pomimo iż specyfika zagadnienia przemocy w rodzinie wymaga często podejmowania szybkich, wspólnych decyzji i działań. Obecni na posiedzeniu członkowie zespołu ponieśliby koszty dojazdu oraz poświęcili swój czas pracy na próżno. Również zwierzchnicy służbowi osób biorących udział w takim nieważnym posiedzeniu straciliby zaufanie do sensu funkcjonowania zespołu interdyscyplinarnego i w przyszłości niechętnie delegowali swoich pracowników do uczestnictwa w jego pracach.

W okresie objętym kontrolą Zespół spotkał się 8 razy (25 stycznia 2013 r., 5 kwietnia 2013 r., 21 czerwca 2013 r., 23 sierpnia 2013 r., 18 października 2013 r., 6 grudnia 2013 r., 14 lutego 2014 r., 4 kwietnia 2014 r.), spełniając wymagania art. 9a ust. 7 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. We wszystkich spotkaniach Zespołu Interdyscyplinarnego uczestniczyli jedynie przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej oraz Komendy Powiatowej Policji. Ponadto regularnie w spotkaniach uczestniczyli: Naczelnik Wydziału Oświaty Kultury i Sportu, Dyrektor SPZOZ „Przychodnie Miejskie”, przedstawiciel Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz przedstawiciel organizacji pozarządowej. Natomiast w mniej niż połowie spotkań udział wzięli: Zastępca Prezydenta Miasta, Naczelnik Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej oraz Prezes Sądu Rejonowego.

Na posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego omawiano głównie sprawy indywidualne, objęte procedurą „Niebieskie Karty”. Ponadto w kontrolowanym okresie Zespół Interdyscyplinarny omawiał potrzebę rozszerzenia składu osobowego o przedstawiciela sądu,

zainicjował także pracę nad procedurami interwencji w sytuacji zabierania dzieci z rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy.

Przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego informował Sąd Rejonowy i Komendę Powiatową Policji o wyznaczeniu dyżurów telefonicznych pracowników socjalnych, którzy są gotowi o każdej porze do udziału w interwencji związanej z potrzebą odebrania dziecka z rodziny w której doszło do przemocy (pisma znak: PS.III.0717.359.01.2014 oraz ZI.0717.02.2014). Przewodniczący zwracał się także z prośbą do Naczelnika Wydziału Edukacji i Zdrowia z prośbą o uaktualnienie bazy pedagogów szkolnych (ZI.0717.25.2014).

Sposób funkcjonowania grup roboczych oraz prowadzenia procedury Niebieskie Karty

Ogółem w 2013 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 88 Niebieskich Kart, z czego 66 na dzień prowadzenia kontroli było zakończonych. W roku 2014 do dnia kontroli wpłynęło natomiast 38 Niebieskich Kart, z czego w 34 przypadkach procedurę zakończono. Analizie poddano sprawy: 4/2013; 11/2013; 17/2013; 25/2013; 33/2013; 40/2013; 41/2013; 44/2013; 47/2013; 50/2013; 66/2013; 68/2013; 84/2014; 2/2014; 7/2014; 11/2014; 13/2014; 14/2014; 16/2014; 33/2014; 35/2014; sprawa prowadzona w oparciu o NK „A” z 21.05.2013 (wszczęta przez MOPS).

Wszystkie procedury prowadził Zespół Interdyscyplinarny, w tym czasie działania pomocowe sprowadzały się głównie do systematycznego monitorowania rodzin przez pracowników socjalnych i dzielnicowych. Nie opracowywano w tym czasie planów pomocy, nie wypełniano „Niebieskich Kart” C i D. W trakcie monitoringu osoby doznające i stosujące przemoc składały pisemne oświadczenia nt. ich aktualnej sytuacji życiowej i podjętych działań. Do każdego w/w oświadczenia pracownik socjalny sporządzał notatkę powielającą informacje zawarte w oświadczeniu. W opinii zespołu kontrolnego w/w praktyka nadto biurokratyzuje sposób prowadzenia sprawy. Formularz oświadczenia może stanowić istotne narzędzie pracy w przypadku, gdy zawiera on zobowiązania klientów do realizacji określonych działań. Wówczas na podstawie w/w oświadczeń pracownicy socjalni mogą egzekwować od klientów realizację działań, które zadeklarowali w oświadczeniach. Na podstawie przedstawionej dokumentacji nie można ocenić czy działania podejmowane przez osoby doznające przemocy, mające na celu poprawę ich sytuacji, były wynikiem pracy Zespołu, czy własną inicjatywą tych osób, szukających wszelkiej możliwej pomocy.

Jak wynika z przeprowadzonej analizy, spośród poddanych kontroli akt tylko w przypadku 11 procedur zespół zdecydował o konieczności utworzenia grup roboczych (sprawy znak: 13/2014, 17/2013, 25/2013; 44/2013; 66/2013; 84/2013; 11/2014; 7/2014; 14/2014; 33/2014; sprawa prowadzona w oparciu o NK z dn. 21.05.2013). Pomimo zapisów ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz uchwały Rady Miasta dotyczącej szczegółowych warunków funkcjonowania Zespołu Interdyscyplinarnego upoważniających Przewodniczącego do powoływania grup roboczych, grupy takie były powoływane tylko i wyłącznie na posiedzeniach Zespołu, co miało znaczny wpływ na opóźnienie objęcia rodziny pomocą dostosowaną do jej potrzeb i problemów, a w niektórych przypadkach, z uwagi na ograniczony czas posiedzeń, na nieobjęcie rzetelną pomocą niektórych rodzin.

Po przeprowadzeniu analizy dokumentacji procedur realizowanych przez grupy robocze, zespół kontrolny doszedł do następujących wniosków:

- w sprawie 25/2013 plan pomocy został sporządzony na formularzu Niebieskiej Karty „C”. W pozostałych przypadkach plan pomocy i monitoring prowadzony był na wypracowanych wewnętrznie formularzach;
- w przypadku rodzin z małoletnimi dziećmi pracownicy placówek oświatowych powoływani do grup roboczych prowadzili obserwację funkcjonowania społecznego dzieci, poradnictwo pedagogiczne etc. Opinie na temat w/w przekazywano niezwłocznie do Przewodniczącego Zespołu;
- w sprawie 17/2013 w działania na rzecz rodziny z dziećmi włączono również kuratora, który informował sąd o sytuacji małoletnich w rodzinie;
- działający w grupach roboczych pracownicy socjalni Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej niejednokrotnie uczestniczyli w rozprawach sądowych w charakterze świadków;
- osoby doznające przemocy otrzymywały pomoc w postaci: kierowania na terapię indywidualną do Punktu Interwencji Kryzysowej w Skarżysku Kamiennej lub do Powiatowego Ośrodka Interwencji Kryzysowej funkcjonującego przy PCPR, kierowania do udziału w terapii dla współzależnionych w sytuacji nadużywania przez członków rodziny alkoholu;
- rodziny dotknięte przemocą w ramach działań pomocowych kwalifikowano do udziału w Projektach z Europejskiego Funduszu Społecznego, realizowanych przez MOPS. Dzięki udziałowi w w/w Projekcie osoby mogły podnieść kwalifikacje zawodowe lub zdobyć nowe, kontynuować edukację etc., dzieci natomiast mogły skorzystać z pomocy logopedycznej i in. form pomocy ukierunkowanych na kreatywne wykorzystanie ich czasu wolnego;
- sprawców przemocy motywowano i kierowano do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych, terapii uzależnienia, konsultacji psychiatrycznych etc.;
- procedurę 50/2013 zawieszono w dniu 18 marca 2013 z uwagi na wyjazd sprawcy do pracy za granicą. Działanie takie jest niezgodne z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, żadne przepisy dot. przemocy w rodzinie nie przewidują „zawieszania” procedury. Procedurę taką należy prowadzić do zakończenia działań zawartych w planie pomocy;
- przedstawiciele GKRPA nie biorą udziału w pracach grup roboczych. W skład grup roboczych tworzonych dla rodzin w których oprócz przemocy występuje alkoholizm, należy powoływać z imienia i nazwiska przedstawicieli GKRPA, którzy powinni na zasadzie współpracy wykorzystywać swoje możliwości dot. zobowiązania do podjęcia leczenia osoby nadużywającej alkoholu, ale także wesprzeć specjalistyczną terapią osoby współzależnione;
- w sprawach wszczętych przez GKRPA, widniejących w ewidencji MOPS pod nr 11/2013, 4/2013, 13/2013, formularze NK A zostały przekazane do Przewodniczącego Zespołu z naruszeniem trybu, o którym mowa w §7.1 Rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 13 września 2011 roku w sprawie procedury Niebieskiej Karty oraz wzorów Niebieska Karta. Przekroczenie terminów nastąpiło odpowiednio o 9, 5 i 9 dni;
- w sprawie 4/2013 (prowadzonej również pod nr 13/2013) pomimo wszczęcia procedury 11.12.2012 działania pomocowe wobec przebywającej w rodzinie małoletniej córki – doznającej ze strony nadużywającego alkoholu ojca przemocy fizycznej i psychicznej- zaplanowano dopiero po drugiej interwencji, która miała miejsce 5.02.2013r. Postanowiono wówczas objąć małoletnią pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole. Opinia wychowawcy na temat funkcjonowania w klasie małoletniej córki została przekazana do Przewodniczącego Zespołu dopiero w dniu 05.04.2013. W dokumentacji rodziny brak jest pism przekazywanych do Sądu Rodzinnego o wgląd w sytuację małoletniego dziecka w rodzinie, co z uwagi na wskazaną w NK „A” demoralizację oraz ciągłe niepokojenie małoletniej należało uznać za działanie konieczne

Gf
Konijpe

HP

i priorytetowe. Ponadto formularz Niebieskiej Karty „B” zawierający informacje na temat form, metod i miejsc świadczących pomoc osobom pokrzywdzonym, osoba doznająca przemocy otrzymała dopiero 14 października 2013 r. Procedurę zakończono mimo, iż nie zrealizowano wszystkich działań pomocowych, sprawca mimo kilkukrotnych wezwań sądu na rozprawę w przedmiocie podjęcia leczenia uzależnienia nie stawiał się w sądzie, jak również nie podjął terapii uzależnienia. Ponadto pomimo dwóch NK „A” w rodzinie nie zawiadomiono organów ścigania. Procedurę zakończono 18.10.2013 na podstawie notatki dzielnicowego z wizyty monitorującej z dn. 14.10.2013;

- sprawę wszczętą w oparciu o NK „A” z dn. 25.05.2012 oraz NK „A” z dn. 22.01.2013 (założona przez Policję w Szydłowcu i przekazana do Zespołu w Skarżysku Kamiennej zgodnie z właściwością miejscową) prowadzono w sposób niespełniający standardów określonych Rozporządzeniem RM z dn.13.09.2011. Pomimo, iż sprawca przemocy (znęcający się nad żoną oraz małoletnimi dziećmi) był uprzednio karany na podstawie art. 207 K.K., dokumentacji sprawy nie przekazano organom właściwym do prowadzenia postępowania przygotowawczego. Obowiązek ten wynika z § 10.2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dn. 13 września 2011 roku w sprawie procedury Niebieskie Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta. Mimo, iż kobieta wyprowadziła się ze wspólnie zajmowanego ze sprawcą mieszkania i bezpośrednio przemoc ustała, sprawca nadal odwiedzał ją w miejscu zamieszkania oraz zabierał do siebie małoletnie dzieci. Zdaniem inspektorów procedurę zakończono przedwcześnie, przed zrealizowaniem w pełni planu pomocy rodzinie. Z dokumentacji sprawy wynika bowiem, iż w dniu zakończenia procedury Niebieskie Karty tj. 23.08.2013 sprawa rozwodowa nie została zamknięta, a kobieta nosiła się z zamiarem wniesienia powództwa o ponowne rozpatrzenie miejsca pobytu małoletnich dzieci;
- w teczkach indywidualnych, w przypadku zakończenia procedury NK każdorazowo stwierdzono brak protokołu wymaganego § 18.2. Rozporządzenia. W spisie akt poszczególnych spraw zamieszczono jedynie adnotację dot. daty zakończenia procedury NK. Protokoły kończące procedurę są elementami protokołów posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, a zgodnie z zapisami prawa stanowią integralną część prowadzonej procedury;
- przesłanki zakończenia procedury w nie spełniały kryteriów, o których mowa w §18.1 Rozporządzenia, tzn. sprawy kończono m.in. z uwagi na: podjęcie leczenia odwykowego przez sprawców przemocy i pozostawanie w abstinencji, udział w programie korekcyjno-edukacyjnym [zał. nr 9]; prośbę osoby dotkniętej przemocą w rodzinie o zakończenie procedury (teczka: 25/2013); zmianę miejsca zamieszkania sprawcy przemocy lub osób dotkniętych przemocą (teczka znak: 11/2013, sprawa prowadzona w oparciu o NK z 25.05.2012 wszczętą przez PCPR Skarżysko-Kamienna – zakończona 23.08.2013 r; sprawa prowadzona w oparciu o NK „A” z 21.05.2013 r.) W/w okoliczności stanowią niewątpliwie integralną część realizacji planu pomocy danej rodzinie, nie świadczą jednak o zrealizowaniu w pełni planu pomocy.

Ponadto Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ocenie zespołu kontrolnego w nieznanym stopniu współpracuje w ramach procedury Niebieskie Karty z przedstawicielami MOPS, monitorującymi sytuację rodzin objętych procedurą Niebieskie Karty. Co prawda przedstawiciele GKRPA przekazują Przewodniczącemu Zespołu Interdyscyplinarnego formularze NK „A”, jednakże nie biorą oni udziału w pracach grup roboczych, a współpraca z Przewodniczącym Zespołu ogranicza się do informowania o działaniach podjętych w ramach kompetencji GKRPA. Powyższe powoduje, że działania

pomocowe na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową, w których występuje nadużywanie alkoholu nie są interdyscyplinarne i kompleksowe.

VI. Wnioski z przeprowadzonej kontroli:

1. W okresie kontroli Miasto Skarżysko-Kamienna nie realizowało zadania własnego gminy o charakterze obowiązkowym, wynikającego z art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie z którym gmina zobligowana jest do opracowania i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie. Ponadto Miasto Skarżysko-Kamienna nie zabezpieczyło środków finansowych w rozdziale 85205 – Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie;
2. Miasto Skarżysko-Kamienna dysponuje Punktem Interwencji Kryzysowej funkcjonującym w budynku Klubu Integracji Społecznej. Placówka udziela bezpłatnej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie. W Punkcie zatrudniona jest kadra, która kilka razy w tygodniu świadczy specjalistyczną pomoc z zakresu poradnictwa prawnego, socjalnego, rodzinnego, psychologicznego. W razie potrzeby każdy ze specjalistów wzywany jest telefonicznie poza wyznaczonymi godzinami pracy. W okresie kontroli z usług Punktu z tytułu przemocy w rodzinie skorzystały 173 osoby;
3. W okresie kontroli działania edukacyjne, ukierunkowane na wzmocnienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nie były realizowane. Kwalifikowanie rodzin do udziału w działaniach, o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt. 2. powinna poprzedzać diagnoza identyfikująca rodziny, w których przemoc jeszcze nie występuje, potencjalnie zagrożone tym zjawiskiem z uwagi na towarzyszące im inne problemy społeczne;
4. Miasto Skarżysko-Kamienna do dnia kontroli nie dysponowało ośrodkiem wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W okresie kontroli nie zachodziła konieczność umieszczania w ośrodkach wsparcia osób z tytułu doświadczanej w rodzinie przemocy. Jednakże należy mieć na uwadze, że w przypadku takiej konieczności uzyskanie schronienia poza miejscem zamieszkania dla osoby dotkniętej przemocą będzie wiązać się ze zmianą środowiska i dotychczasowego stylu życia spowodowanymi m. in. długotrwałymi dojazdami do pracy bądź szkoły lub całkowitą rezygnacją z dotychczasowego zatrudnienia, koniecznością zmiany szkoły, utratą kontaktu z krewnymi;
5. Na terenie Miasta Skarżysko-Kamienna w okresie poddanym ocenie nie zabierano dzieci z rodzin w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
6. Skład Zespołu Interdyscyplinarnego powołanego na podstawie Zarządzenia Nr 95/2011 Prezydenta Miasta Skarżyska-Kamiennej z dnia 10 maja 2011 r. w sprawie powołania Zespołu Interdyscyplinarnego do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie spełnia wymogi, o których mowa w art. 9a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
7. Szczegółowe warunki pracy Zespołu określa Uchwała nr IV/14/2011 Rady Miasta Skarżyska-Kamiennej z dnia 27 stycznia 2011 r. w sprawie trybu i sposobu powoływania i odwoływania członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz szczegółowych warunków jego funkcjonowania;

8. §9 w/w aktu prawa miejscowego w sposób niezgodny z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie ogranicza skład tworzonych przez Zespół grup roboczych do przedstawicieli służb i instytucji z których mogą być powołani członkowie Zespołu. Zgodnie z art. 9a ust. 12 w skład grup roboczych mogą wchodzić także (...) przedstawiciele innych podmiotów, specjaliści w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Ponadto zapis w § 11 ust. 5, zgodnie z którym dla ważności podejmowanych przez Zespół Interdyscyplinarny decyzji w jego pracach uczestniczyć musi przynajmniej połowa jego składu, może uniemożliwiać pracę zespołu interdyscyplinarnego. W przypadku absencji większości członków Zespołu na posiedzeniu będzie ono w myśl w/w przepisu nieważne, a co za tym idzie zagrożona będzie realizacja obowiązku, o którym mowa w art. 9a pkt 7 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie z którym zespół interdyscyplinarny powinien spotykać się minimum raz w kwartale;
9. W okresie objętym kontrolą Zespół spotkał się 8 razy (25 stycznia 2013 r., 5 kwietnia 2013 r., 21 czerwca 2013 r., 23 sierpnia 2013 r., 18 października 2013 r., 6 grudnia 2013 r., 14 lutego 2014 r., 4 kwietnia 2014 r.), spełniając wymagania art. 9a ust. 7 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. W posiedzeniach Zespołu nieregularnie brali udział: Zastępca Prezydenta Miasta, Naczelnik Wydziału Zdrowia i Polityki Społecznej oraz Prezes Sądu Rejonowego. W/w przedstawiciele instytucji wzięli udział w mniej niż połowie spotkań;
10. Ogółem w 2013 roku do Zespołu Interdyscyplinarnego wpłynęło 88 Niebieskich Kart, z czego 66 na dzień prowadzenia kontroli było zakończonych. W roku 2014 do dnia kontroli wpłynęło natomiast 38 Niebieskich Kart, z czego w 34 przypadkach procedurę zakończono;
11. Sposób prowadzenia procedury Niebieskie Karty nie spełniał większości standardów wynikających z Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury Niebieskie Karty oraz wzorów formularzy Niebieska Karta;
12. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w ocenie zespołu kontrolnego w nieznacznym stopniu współpracuje w ramach procedury Niebieskie Karty. Członkowie GKRPA nie biorą udziału w pracach grup roboczych, a współpraca z Przewodniczącym Zespołu ogranicza się do informowania o działaniach podjętych w ramach kompetencji GKRPA. Powyższe powoduje, że działania pomocowe na rzecz rodzin dotkniętych przemocą domową, w których występuje nadużywanie alkoholu nie są interdyscyplinarne i kompleksowe.

Uwagi:

- Protokoły kończące procedury są elementami protokołów posiedzeń Zespołu Interdyscyplinarnego, a zgodnie z zapisami prawa stanowią integralną część prowadzonej procedury. Brak kompletu dokumentacji w teczkach klientów wydłużył czas prowadzenia oceny sposobu realizacji procedury NK;
- W trakcie monitoringu osoby doznające i stosujące przemoc składały pisemne oświadczenia nt. ich aktualnej sytuacji życiowej i podjętych działań. Do każdego w/w oświadczenia pracownik socjalny sporządzał notatkę powielającą informacje zawarte w oświadczeniu. W opinii zespołu kontrolnego w/w praktyka nadto biurokratyzuje sposób prowadzenia sprawy. Formularz oświadczenia może stanowić istotne narzędzie pracy w przypadku, gdy zawiera on zobowiązania klientów do realizacji określonych działań. Wówczas na podstawie w/w oświadczeń pracownicy socjalni mogą egzekwować od klientów realizację działań, które zadeklarowali w oświadczeniach.

VII. Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o:

– sprawdzoną dokumentację, sprawozdania w Statystycznej Aplikacji Centralnej oraz informacje i wyjaśnienia udzielone przez przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego Panią Bożeną Bętkowską.

Treść protokołu i wnioski wynikające z kontroli omówiono z Zastępcą Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej Panią Haliną Indyką.

VIII. Pouczenie o prawie i terminie zgłoszenia zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole kontroli oraz o prawie do odmowy podpisania protokołu:

Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny tej odmowy. Odmowa podpisania protokołu kontroli nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora właściwego, do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora właściwego do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego wobec zastrzeżeń. Pisemne zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów (§ 16 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej Dz. U. nr 61 poz. 543).

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, jeden egzemplarz za poświadczaniem odbioru otrzymuje Kierownik jednostki podlegającej kontroli, drugi włącza się do akt kontroli.

Protokół podpisali:

Kielce, dn. 6.05.2014r.

Data podpisania protokołu 19.05.2014

Ze strony kontrolującej:

Ze strony kontrolowanej:

Korupa Anna
.....

Grzegorz Trępczyński
.....

PREZYDENT MIASTA

Roman Wojcieszek
.....